

לוקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמד
"חוקי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

דינים שונים בשעת הסכנה

בקשה:

עקב המצב הנוכחי שאיננו נמצאים
בבתי מדרש, נא לשלוח לכמה
שיותר אנשים כדי שיגיע הלכות אלו
לבתי בני ישראל, לתועלת הציבור,
וכך יש לכם יד בהפצת תורה
ובהלכות נחוצות

אפשר להוריד
גליונות קודמים
[Archives - ארכיון](#)

לתרומות

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמד
"תקצי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

175

אחרי קדושים תש"פ

דינים שונים בשעת הסכנה |

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

דיני מסכה – Mask

תפילה במסכה

- א. לעת עתה התירו הרשויות בא"י להתפלל במנין בשטח פתוח עם עד תשע עשרה אנשים [עשרים אנשים כבר יכולים ליחלק לשני מנינים] אבל צריכים לשמור מרחק 2 מטרים אחד מהשני, וגם צריכים ללבוש מסכה שמסכה את האף והפה, ויש לדון בכמה דינים ע"פ הלכה.
- ב. כשמתפללים לפני הקב"ה צריכים לעמוד לפניו בדרך כבוד כדרך שהיה עומד לפני אנשים חשובים באותו מקום (שו"ע סי' צ"א ס"ה), ולכן כתבנו שאסור להתפלל בפורים עם מסכה (גליון חוקי חיים 170 אות ל"א), וגם במסכה שלובשים לבריאות, אע"פ שבמצב השעה כל אדם יוצא לרחוב עם מסכה ונהיה מקובל בין בני אדם, מ"מ כשפוגש אדם חשוב, המציאות הוא שאדם מסיר המסכה ומדבר עמו עם שמירה על מרחק, וכן כשיש אסיפה של אנשים חשובים, יושבים במרחק אחד מהשני אבל בלי מסכה.
- ג. שמונה עשרה. לכן אין להתפלל שמונה עשרה כשלוש מסכה רפואית על פניו, מאחר שעומד לפני המלך ולא היה מדבר ככה לאדם חשוב אלא היה שומר מרחק ממונן, ולכן יש להקפיד להרחיק מבני אדם, אמנם כלפי הקב"ה כשמתפללים, מצוה להתקרב אליו – קרבת אלקים.
- ד. חזרת הש"ץ. השליח ציבור יקפיד על זה להתפלל בלי מסכה, גם בתפילת לחש וגם בחזרת הש"ץ, אבל שאר הציבור אינו צריך להקפיד על זה בחזרת הש"ץ.
- ה. שאר התפילה. אמנם שאר התפילה אפשר להתפלל עם מסכה מאחר שאינו צריך להיות דוקא כעומד לפני אדם חשוב, וכשיגיע לשמונה עשרה יסיר המסכה לזמן קצר, וזה לא גרע ממה שאדם רגיל להסיר המסכה לזמן קצר גם כשנמצא בחוץ כדי לדבר עם אדם, או בטלפון, לשתות או לאכול משהו, או שסתם תולה המסכה על אזנו או על סנטרו.
- ו. עצה טובה. אע"פ שלא היה אדם מדבר עם אדם חשוב עם מסכה המיועדת לבריאות כנ"ל, אבל יש עצה ללבוש צעיף רגיל כדרך מלבוש, ואז אפשר לכסות גם הפה ואף בשעת שמונה עשרה, שזה אכן נקרא מלבוש רגיל, ואדם הלוש טלית יכול לכסות פניו עם טלית, כך שיש עצה שאינה מוותרת על חומר הענין של 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם'.

ברכת כהנים

- א. דבר משונה. בשעת ברכת הכהנים, כהן שלבוש בבגד משונה או שיש לו דבר משונה בגופו אסור לעלות לדוכן מחשש שמא יעורר התעניינות מהקהל ויבואו להסתכל עליו בשעת ברכת כהנים (שו"ע סי' קכ"ה ס"ל והלאה), ולכן כשלא היו הכהנים מכסים פניהם וידיהם עם טלית בשעת הדוכן, היה אסור לברך ברכת הכהנים עם מסכה רפואית על פניהם, אבל היום שהכהנים בכל מקום נוהגים לשלשל הטלית על פניהם וגם על ידיהם (שו"ע שם ס"א), מותר להם לעלות לדוכן גם עם מסכה על פניהם, שבין כך העם אינם רואים את זה.
- ב. בקול רם. צריך הכהן לברך בקול רם (שו"ע סי' קכ"ה ס"ד), ואם מברך בקול נמוך באופן שעשרה בני אדם אינם יכולים לשמוע, אין לברך, ולכן כהן שלבוש מסכה רפואית על פניו באופן שמחליש את עוצמת הקול, צריך לזהר ביותר שישמע בקול גדול כדי שעשרה ישמעו ברכתו אף דרך המסכה וטליתו, בפרט בימים אלה שאנשים עומדים בריחוק אחד מהשני.

שבת

- א. הוצאה. מותר לצאת בשבת לרשות הרבים עם מסכה רפואית מכל סוג שהוא אפילו במקום שאין עירוב, ואין בו משום איסור הוצאה, והוא מאחר שכהיום בשעת הסכנה נהיה זה לבוש גמור שהולכים אתה גם בימי החול (מ"ב סי' ש"א סקפ"ג), מאחר שכולם הולכים כך, ובא"י שלאחרונה גם ע"פ חוק הממשלה חייבים ללבוש מסכה בשטח ציבורי, אפשר גם להתיר משום שירא שמא יקבל קנס של 200 ש"ח אם אינו לובשו (ע"פ הרמ"א סי' ש"א סכ"ג ומ"ב שם, הגר"נ אייזנשטיין).
- ב. בורה. נשאלנו, למה אין בלבישת מסכה משום איסור בורה בכלי המיוחד לכן שהרי הוא גם מונע מחיידקי וירוס ליכנס לפיו, ויש לדמות לפעולת סינון מים, שכשהמים ראויים לשתיה לרוב בני אדם בלי סינון, מותר לסננם בשבת אפילו בכלי המיוחד לכן (ע"פ שו"ע או"ח סי' ש"ט ס"ה), אבל באדם אסטניס שאינו שותה כלל מים בלתי מסוננים, נחלקו הפוסקים אם מותר לסנן המים בשבת בכלי המיוחד לכן, יש שהורו לאיסור מאחר שאצלו נחשב המעשה לברירה (הגר"ש"א, הגר"ש וואזנר), ויש שהורו להתיר מאחר שאין הפסולת ינכרת במים כלל (הגר"נ קרליץ, ע"י ארחות שבת פ"ג אות ל"ט), ולפ"ז שאל השואל, מאחר שעכשיו כולם מקפידים לצאת עם מסכה, הרי יש לכולם דין אסטניס לגבי זה, ועכ"פ לפי האוסרים הנ"ל, למה אינו אסור משום בורה בכלי המיוחד לכן. א. התשובה היא, לגבי מים, המים עומדים לפני השתיה, ועכ"פ יש תיקון אוכלים ע"י מעשה ברירה במים, אבל אוויר אינו עומד לפניו ואין לפניו דבר העומד שבו נעשה תיקון אוכלים של בורה. ועוד חילוק משום שכל שהוא בשעת אכילה אין בו משום בורה, ולכן מותר לשים בד על כוס של יין ולשתות ישירות מהכוס דרך הבד (שו"ע סי' ש"ט ס"ז), וכן כששואף אוויר דרך המסכה, הרי האוויר נכנס אז ישירות לפה או לאף.

ימי העומר

כלי שיר

- א. נוהגים איסור ריקודין ומחולות בימי העומר וכ"ש כשהן של רשות (מ"ב סי' תצ"ג סק"ה).
- ב. מנהג העולם לא לשמוע נגינה מכלי שיר בימי העומר, אפילו כשאינו מלווה בריקודים ומחולות, משום שאיסורו נלמד ק"ו מדין ריקוד ומחול (ערוה"ש ס"ב, שו"ת אג"מ או"ח ח"א ס"ק ס"ו, שו"ת מנח"י ח"א סי' ק"א).
- ג. מוזיקה מוקלטת. גם שמיעת כלי נגינה המוקלטים בכלי שמיעה אסור בימי העומר מטעם הנ"ל (שו"ת אג"מ שם, שו"ת צ"א חס"ו סי' ל"ג).
- ד. מוזיקה ווקאלית [vocal]. היום הרבה המציאו הקלטות של ק.א.פ. עלע"י עם שירה בפה ללא ליווי בכלי זמר, מיוחד לימי העומר ולימי בין המצרים, וכתבים עליהם שהם באישור רבנים [בעילום שם...], ולמעשה, גדולי הפוסקים אוסרים זאת, ובפרט כשהם משמיעים בפה גם קול של כלי נגינה, שס"ל שגם זה נחשב שיר ע"י כלי (שו"ת שבט הלוי ח"ב סי' נ"ז אות ב', וח"ח סי' קכ"ז אות ב', הגר"נ קרליץ, חוט שני שבת ח"ד עמ' שע"ט, הגר"ש"א, תורת המועדים ס"ה אות א', מו"ר בעל קנה בשם).
- ה. ובאמות, כבר נדחקו הפוסקים להתיר שמיעת הקלטות של שיר בכל השנה מאחר שהוא נגד הדין משום זכר לחורבן (שו"ע סי' תק"ס ס"ג), ולא התירו אלא משום חולשת הדור וכדומה, ולכן לכל הפחות יש לנהוג איסור כעיקר הדין בימים שנהגו קצת דיני אבילות כימי העומר וימי בין המצרים, ולא להיות מושפע מפרצות הדור שמוציאים הקלטות אלו כדי להרוויח כסף ומקריים גם מעט רגשי האבילות הנשאר בתוכינו.

ז. לצורך רפואה. מותר לשמוע או להשמיע כלי זמר שלא לצורך שמחה כגון לחולה כדי לחזק את רוחו (הגרש"א, הליכות שלמה פסח פי"א הערה 54, הגר"ן קרליץ) וכן מי שיש לו מרה שחורה וקצת דיכאון [depression] (הגר"ח קנייבסקי), אך עדיף שישמע לבד כגון באוזניות [earphones], כשהדבר אפשרי, ולא ישמיע לאחרים.

בשעת הסכנה

יח. הנמצאים בבידוד. אנשים ששוהים בבידוד, או זקנים שיושבים סגורים בבתייהם עקב הסכנה הרוחפת ברחובות, וקשה להם נפשית עקב הבדידות הארוכה שכבר חלף זמן משהייתם בין אנשים, מותר להם להקל ולשמוע מוזיקה לשמח את נפשם ולחזק את רוחם לשרוד את התקופה, ואם יכולים להסתפק במוזיקה וקאלית (לעיל אות י"ז) עדיף טפ".

יט. ילדים. כדי לבדר את הילדים בפרט בימים אלו כשרובם שוהים בבתיים, אפשר להשמיע סיפורים מוקלטים אע"פ שיש בהם מוזיקה ברקע, שאין בזה שירה של שמחה אלא להנעים את הסיפור, וכן מותר להם לשמוע קלטות חינוכיות של ילדים אע"פ שמעורבין בהן קטעים של מוזיקה.

כ. אדם בריא. אבל אין להתיר באופן כללי לכל אדם בריא בתקופה זה משום שאנו נמצאים בשעת הסכנה, רק מי שצריך לזה כנ"ל, שהרי סוף סוף נוהגים קצת דיני אבלות בימי העומר משום שנפטרו 24,000 מתלמידי רבי עקיבא במשך 33 או 34 ימים, וע"פ חשבון הוא סך 727 נפטרים ביום, וזה הרבה יותר ממה שנפטרים ל"ע כהיום.

לימוד כלי נגינה בספירה

כא. ללמד שיעורי מוזיקה. אדם שפרנסתו הוא ללמד לאחרים מוזיקה וכלי נגינה, מותר להמשיך ללמד משום שעבורו לא הוי ענין של שמחה אלא הוא לצורך פרנסה (שו"ת אג"מ או"ח ח"ג סי' פ"ז).

כב. ללמוד שיעורי מוזיקה. מי שכבר התחיל ללמוד איזה כלי נגינה, מותר להמשיך ללמוד בשיעורים ע"י מורה מוזיקה משום שכל זמן שאינו מנגנים במאה אחוז וצריכים לפעמים לחזור על טעויות וכדומה, אין זה נגינה של שמחה, וכן מותר לעשות השתלמות בכלי נגינה כדי לשפר רמת המוזיקה או לנסות דרגות חדשות באומנות המוזיקה (הגר"ש"א, ישא יוסף או"ח ח"ג סי' קכ"א).

כג. מוזיקה בשעת התעמלות. מי שעושה התעמלות לבריאות וכדי לשמור על הקצב שומע למוזיקה עם קצב, אפשר להמשיך לעשות כן בימי העומר, שאין המוזיקה משום שמחה אלא כדי לשמור על הקצב.

לזכור לספור ספירת העומר

כד. היות שהרבה מכלל ישראל מתפללים כעת ביחידות, הרי הוא שכיח לבן אדם לשכוח לספור ספירת העומר היות שאינו רגיל לכך, ולכן כדאי לעשות איזה תזכורת בבית או בסידור כתזכורת לספור ספירת העומר, וכן בלילי שבת בחו"ל שמתפללים ערבית לפני צאת הכוכבים, יש לזכור לספור ספירת העומר אחרי צאת הכוכבים, ואם בטעות דילג יום אחד או שספק לו אם שכח לספור יום אחד, ע"י מה שהארכנו בגליון ח"ח 132.

כה. לדעת מספר הספירה. גם, כשמתפללים ביחידות, אין שומעים את מספר הספירה מפי השליח ציבור ולכן כדאי לברר את מספר הספירה המדויק כדי שלא יבוא לידי טעות, ויברר לפני שמברכים הברכה, ואם יש לו ספק יעיין בלוח קודם הברכה, כי לכתחילה יש לדעת איזה מספר כבר בשעת הברכה שלא יבוא לידי הפסק אח"כ (מ"ב סי' תפ"ט סק"ט).

ביקור חולים בימים אלו

מצות ביקור חולים

כו. ע"י מש"כ באריכות במצות ביקור חולים (גליון 64) ונצטט כאן כמה יסודות וגם דברים הנוגעים לזמנינו. מצוה לבקר חולים (ש"ע י"ד סי' של"ה), וכמעט כל הפוסקים נוקטים דהוא מצוה מן התורה, י"א שהמצוה בכלל מצות "ואהבת לרעך כמוך" (רמב"ם פי"ד אבל ה"א, ע"י קרית ספר שם), וי"א שמקיים בזה מה שכתוב "אחרי ה' אלקיכם תלכו" (דברים י"ג), שהרי מצינו שהקב"ה ביקר חולים דכתיב "וירא אליו ה' באלוני ממרא" מלמד שבא לבקר החולה, אף אתה בקר חולים (גמ' סוטה דף י"ד ע"א, לבוש י"ד סי' של"ה).

כז. חולה שאין בו סכנה. יש מצות ביקור חולים אפילו בחולה שאין בו סכנה (שו"ת אג"מ י"ד ח"א סי' רכ"ב, מו"ר בשו"ת שבט הקהתי ח"ו סי' שצ"ד), מיהו חולה שיש בו סכנה קודם לחולה שאין בו סכנה.

י. יסוד מצות ביקור חולים כח. בפוסקים מבואר שחז"ל קבעו שמצות ביקור חולים מבוסס על שלש חלקי המצוה וכולם באים במטרה אחת כדי להקל על חליו, והם, א. לעשות את צרכי החולה, דהיינו לכבד ולרפץ לפניו ולדאוג לרפואתו וכל הצריך לו (גמ' נדרים דף מ' ע"א), ב. לבקש עליו רחמים (גמ' שם), ג. לדבר עם החולה לשאול בשלמו, להנחותו, לשמחו ולעשות לו נחת רוח (גמ' ב"מ דף פ"ז ע"ב), כל חולה לפי ענינו (הל' ביקור חולים פ"א אות ה').

חולה בבית חולים

כט. גם אם אינו שייך לקיים כל ג' חלקי המצוה, יקיים החלקים שיכול לקיים (תורת המנחה לתלמידי הרשב"א פ' וירא דרשה ט', דרש משה עה"פ וירא), כגון אם החולה מאושפז בבית חולים והם מטפלים בכל צרכי הרפואה, עדיין ילך לבקרו כדי לבקש עליו רחמים ולשאול בשלמו.

ל. אמנם המציאות מראה שכשהרופאים רואים שאנשים באים לבקר ומעוניינים בחולה, הם מחשיבים החולה יותר ודואגים לו ביותר תשומת לב, ולכן גם זה נכלל בצרכי הרפואה של החולה.

לא. וגם לפעמים החולה אינו נוח לו במטה וצריך להזיז או להרים הכרית או אחד מאיבריו, ואינו רוצה לקרוא לאחות [nurse] לעזרה, ולכן תמיד אפשר לשאול החולה אם הוא צריך עזרה כדי שירגיש יותר בנוח, וגם זה נכלל בצרכיו (שיטמ"ק).

לב. חולה בלי הכרה. וכן אם החולה מחוסר הכרה [unconscious] ל"ע, או מורדם ומונשם [respirator] וא"א לשאול בשלמו ואינו יודע שבא לבקרו, עדיין יש מצוה לבקרו, כשנותנים רשות למישהו ליכנס, כדי לדאוג לרפואתו, ולבקש עליו רחמים.

לג. בימים אלו. המצב כהיום בבתי חולים בכמה מקומות בחו"ל גרוע מאד, שעם ריבוי החולים וחוסר בצוות וכח אדם, הרבה חולים מושלכים ומוזנחים במטות בלי טיפול הראוי, ושמענו על מקרים מזעזעים שחולים לא מקבלים אוכל לימים שלמים ופשוט אין שם עם מי לדבר, ומי יודע אם לא מתים פשוט מרעב ל"ע. ולכן מי שיש בידו להיכנס לבתי חולים לבקר לחולים ולדאוג שהיה לחולים אוכל וצרכיהם מצוה גדולה הם עושים, וכשלא נותנים ליכנס לבית חולים, לכל הפחות יתקשרו למחלקת החולה לשאול בשלמו של החולה כמה שאפשר, ועם שכל.

בטלפון, במכתב ובשליח

לד. בטלפון. כשאי אפשר לקיים מצות ביקור חולים בגופו, יכול גם לקיים המצוה לכל הפחות בטלפון, ששואלים בשלום החולה, ויבקש עליו רחמים אחרי זה, וכל שכן אם דואגים לצרכיו ע"י הטלפון יוצאים בזה המצוה, ועדיף אם עכ"פ בפעם ראשונה ילך בעצמו לבקר, ואחרי זה להסתפק בשיחת טלפון (שו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' פ"ד).

לה. במכתב. וכן אם שולחים לחולה מכתב ומאחלים לו רפואה ומתפללים עליו, גם בזה יש קיום המצוה, באופן שאינו יכול לבקר בעצמו.

לו. בשליח. וכן כשאי אפשר לבקר בעצמו, אפשר לשלוח שליח לבקר וגם מקיים בזה המצוה (שו"ת אג"מ י"ד ח"א סי' רכ"ג).

לז. אדם ששוהה בבידוד. גם בני אדם מבוגרים ששוהים בביתם בימים אלו, אפילו אם הם מרגישים טוב, יש מצוה להתקשר אליהם ולשאול בשלומם, שהרי להיות מבודד לזמן ארוך יכול לגרום לדיכאון וכדומה.

לח. אדם הגר לבד. כשיש אדם גלמוד או ערירי הגר לבד בביתו, מצוה ליצור קשר איתו לדפוק בדלתו או להתקשר אליו בטלפון כל כמה זמן כדי לברר על בריאותו, וכשאין מענה, יש להודיע לרשויות, כי כמה פעמים כבר מצאו ל"ע אדם כזה ללא רוח חיים כבר כמה ימים בצורה של ביזיון המת ממש.

להביא שיעורי תורה למבוגרים

לט. עוד דבר ראינו צורך להעיר, שלהרבה אנשים מבוגרים בדרך כלל תעסוקת יומם תלויה בשיעורי תורה הקבועים שלהם, וזה מה שנותנים להם חיות לקום בבוקר ולצאת, ועכשיו בתקופה שלפנינו הם סגורים בביתם, ואין להם איך למלאות יומם ולרוב קשה להם ללמוד כל היום לבד.

מ. ולכן מצוה הוא להביא להם שיעורי תורה לביתם, לארגן להם נגני שמיעה כדי שיוכלו לשמוע לשיעור תורה כגון עם נגן MP3 או דרך הטלפון, או שאר מכשירים הכשרים כל אחד לפי הבנתו, והעיקר להזדריך אותם איך להשתמש במכשירים משוכללים אלו מאחר שלרוב אין להם שום מושג איך להשתמש בהם [והטייפ עם קססות כבר לא עובד מזמן...], וכמו ששמענו מת"ח מבוגר אחד בן שמונים וחמש, שארגנו לו לקבל שיעור באימייל, ואמר שהשיעורים ששומע ממש מחיה אותו ונותן לו תענוג וטעם בחיים מאחר שלא יצא מביתו כחודש וחצי.

דוד הטלפון:
03-7630585
קוד שלוחה 1498

לעילוי נשמת
ה' דוד ליב
ב"ר שלמה
זלמן הבן ז"ל
לא השאיר
אחריו ישיק
נפטר ב' אייר
תשצ"ה

נתרם לעילוי נשמת הצדיק
ופועל יצועות הגה"ק
רבי ישעיה ב"ר משה
מקערספיר זצוק"ל
עלה נשמתו ג' אייר תרפ"ה
נתרם ע"י הרד"ח
ר' יהושע שמואל בליינר הי"ו
זכות הצדיק תגן על התורם וכל משפחתו

אפשר לקבל הגליון כל שבוע במייל:
Paskenshtibel@gmail.com

חברי חוקי חיים

יקבלו בקרוב בנוסף, 'קובץ גליונות' על הלכות
ימי וספירת העומר מכל הגליונות שיצאו עד היום
לפרטים נוספים ולהצטרפות לחברי חוקי חיים:

